

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมา

สภาพทางภูมิศาสตร์และความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ของแต่ละท้องถิ่นเป็นสิ่งสะท้อนให้เห็นถึงเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมเฉพาะถิ่นได้ชัดเจน เพลงพื้นบ้านซึ่งเป็นวรรณกรรมมุขปาฐะก็สามารถถ่ายทอดปรัชญา ทศนคติ ความรู้สึกนึกคิดของชาวบ้านหรือกลุ่มชนได้ฉับนั้น ซึ่งปรากฏในวงษ์เทศ (2523, หน้า 11) ได้กล่าวถึงเพลงพื้นบ้านว่า มีบทบาทหน้าที่ทางสังคม ทำให้ทราบถึงความเชื่อและการเปลี่ยนแปลงภายในชุมชน ดังนั้นการทำความเข้าใจเพลงพื้นบ้านจึงจำเป็นต้องศึกษาอย่างลึกซึ้ง เพราะเพลงพื้นบ้านเกิดจากองค์ประกอบหลาย ๆ อย่างในชุมชน เช่น คติความเชื่อ ประเพณี พิธีกรรม การทำกิจกรรมร่วมกันของชาวบ้านเหล่านี้ มีส่วนทำให้เกิดเพลงพื้นบ้านและชาวบ้านยอมรับกันว่าเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นตน

เนื้อหาของเพลงพื้นบ้านเป็นผลงานสร้างสรรค์ชนิดหนึ่งของมนุษย์ โดยทั่วไปมักจะมีจุดมุ่งหมายในการแสดงออกเพื่อความเพลิดเพลิน เพื่อผ่อนคลายความตึงเครียดจากการทำงาน และเป็นผลผลิตทางวัฒนธรรมประเภทหนึ่งของมนุษย์ แต่ในขณะเดียวกันเพลงพื้นบ้านก็สามารถบันทึกพฤติกรรมเกี่ยวกับวิถีชีวิตของคนในสังคมได้ ในการศึกษาเพื่อที่จะทำให้รู้จัก ความคิด ค่านิยม วิถีชีวิตของบุคคล สามารถทำได้หลายแบบ ทั้งทางตรงโดยดูจากพฤติกรรมของบุคคลในสังคมและทางอ้อมโดยพิจารณาจากผลงานที่บุคคลสร้างขึ้น ดังนั้นเมื่อพิจารณาเพลงพื้นบ้านประเภทต่าง ๆ แล้ว จะเห็นได้ว่าไม่เพียงแต่ให้ความบันเทิงเท่านั้น เนื้อหาสาระของบทเพลงเป็นสิ่งที่ไม่ควรมองข้าม โดยเฉพาะเพลงพื้นบ้านของภาคอีสานมีหลายประเภท เช่นเดียวกับเพลงพื้นบ้านของภาคอื่น ๆ ในประเทศไทย มีทั้งบทเพลงสำหรับเด็ก บทเพลงสำหรับผู้ใหญ่และเพลงสำหรับบุคคลทั่วไป ดังที่ จารุวรรณ ธรรมวัตร (ม.ม.ป., หน้า ๗) กล่าวไว้ว่า "เนื้อหาของเพลงพื้นบ้านหลายเพลงเปรียบเสมือนตัวแทนของกลุ่มชนที่จะทำให้มองเห็นภาพของกลุ่มชนได้อย่างชัดเจนและเที่ยงตรง โดยทั่วไปเพลงพื้นบ้านจะมีพื้นฐานมาจากชาวบ้าน ซึ่งต่างถิ่นต่างคิด ประดิษฐ์เพลงขึ้นร้องตามความนิยมของท้องถิ่นตน ดังนั้นจึงทำให้เพลงพื้นบ้านในประเทศไทยมีรูปแบบที่แตกต่างกันไปมากมายดังที่ปรากฏในปัจจุบันนี้"

นอกจากนี้ สุภัทญา สุจฉายา (2543, หน้า 77-87) ได้กล่าวว่า "เพลงพื้นบ้านเป็นมรดกทางปัญญาที่ได้สะสมต่อเนื่องกันมาหลายชั่วอายุคน เคยเป็นส่วนหนึ่งในวิถีชีวิตของคนไทย

และเคยมีบทบาทต่อสังคมไทย ซึ่งอาจจะจำแนกได้เป็น 5 ประการ คือ ให้ความสำคัญ
ให้การศึกษา ควบคุมสังคม เป็นทางระบายความคับข้องใจและทำหน้าที่เป็นสื่อมวลชน”

เพลงพื้นบ้านในภาคอีสานแบ่งอธิบายได้ตามกลุ่มวัฒนธรรม 3 กลุ่มใหญ่ คือ เพลงใน
กลุ่มวัฒนธรรมหมอลำ กลุ่มวัฒนธรรมเพลงโคราช และกลุ่มวัฒนธรรมเจี๋ยง กันตรึม ซึ่งจังหวัด
ที่อยู่ในกลุ่มวัฒนธรรมเจี๋ยง กันตรึม ก็คือ จังหวัดสุรินทร์ จังหวัดบุรีรัมย์ และจังหวัดศรีสะเกษ
ประชาชนโดยส่วนใหญ่ใช้ภาษาเขมรเป็นภาษาประจำถิ่น และมีวัฒนธรรมเป็นแบบเฉพาะตน

จังหวัดสุรินทร์เป็นจังหวัดหนึ่งในภาคอีสานตอนใต้ หรือ อีสานใต้ มีชื่อเสียงด้านการ
เลี้ยงช้าง การทอผ้าไหมและมีปราสาทขอมหลายแห่ง ประกอบไปด้วยผู้คนหลายเชื้อชาติหลาย
ภาษา เช่น ไทยอีสาน ส่วย กูย เขมร มีวัฒนธรรมการเล่นพื้นบ้านเจี๋ยง กันตรึม ซึ่งขับร้อง
ด้วยภาษาเขมร เป็นจำนวนมาก จังหวัดสุรินทร์แบ่งการปกครองออกเป็น 13 อำเภอ 4 กิ่งอำเภอ
ได้แก่ อำเภอเมืองสุรินทร์ อำเภอชุมพลบุรี อำเภอท่าตูม อำเภอจอมพระ อำเภอปราสาท
อำเภอกาบเชิง อำเภอรัตนบุรี อำเภอสนม อำเภอศีขรภูมิ อำเภอสังขะ อำเภอลำดวน อำเภอ
ลำโรงทาน อำเภอบัวเชด กิ่งอำเภอพนมดงรัก กิ่งอำเภอศรีณรงค์ กิ่งอำเภอเขวาสินรินทร์
และกิ่งอำเภอโนนนารายณ์ ชาวจังหวัดสุรินทร์ ใช้ภาษาเขมรล้วน ๆ พูดกันมากประมาณร้อยละ
50.1 ในแทบทุกอำเภอยกเว้นอำเภอรัตนบุรี อำเภอลำโรงทาน และอำเภอสนม กลุ่มประชากรที่
ใช้ภาษาเขมรจะมีวัฒนธรรมแบบเขมร มีเพลงพื้นบ้านและการละเล่นพื้นบ้านเป็นเอกลักษณ์
เฉพาะตน รวมทั้งในบางอำเภอของจังหวัดบุรีรัมย์และจังหวัดศรีสะเกษ (วัฒนธรรมจังหวัดสุรินทร์,
ม.ป.ป.)

ผู้ศึกษามีความประสงค์จะรวบรวมและวิเคราะห์บทเพลงพื้นบ้าน(เจี๋ยง กันตรึม) ของ
จังหวัดสุรินทร์ เนื่องจากเป็นศูนย์กลางของเพลงพื้นบ้าน เจี๋ยง กันตรึม ในแถบนี้อย่างเด่นชัด
ซึ่งเป็นวรรณกรรมพื้นบ้านที่มีความสำคัญต่อวิถีชีวิตชาวบ้านมาเป็นเวลานาน เป็นสื่อที่แสดง
ความรู้สึกนึกคิดของคนในสังคม นอกจากนี้ยังให้ความสำคัญกับเรื่องใจในยามว่างจากการงานที่
เหน็ดเหนื่อยในไร่นา มีความบริสุทธิ์ในการแสดงความในใจโดยปราศจากอิทธิพลครอบงำจาก
ฝ่ายใด จึงทำให้มองเห็นและเข้าใจเนื้อแท้ของทั้งด้าน บุคลิกภาพ สังคม วัฒนธรรม และความ
เป็นอยู่อย่างแท้จริง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคปัจจุบันที่มีสื่อให้ความสำคัญบันเทิงหลากหลายรูปแบบ
ความนิยมเพลงพื้นบ้านเริ่มลดน้อยลง จนแทบจะสูญหายไปจากสังคมไทย การศึกษาค้นคว้า
เรื่องนี้นอกจากผู้ศึกษาจะวิเคราะห์สภาพสังคมจากเพลงพื้นบ้านแล้วยังศึกษาการแพร่กระจายของ
วงเจี๋ยง กันตรึม ในเขตจังหวัดสุรินทร์ รวมทั้งรวบรวมเพลงพื้นบ้านประเภทนี้ไว้เพื่อการอนุรักษ์
และส่งเสริมเผยแพร่ให้เป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวางมากขึ้น

ผลการศึกษาค้นคว้าจะก่อประโยชน์แก่ผู้สนใจทั่วไป เพราะนอกจากเพลงพื้นบ้านจะสะท้อนให้เห็นวิถีชีวิตและสภาพสังคมของชาวบ้านในบริเวณอีสานใต้ โดยเฉพาะกลุ่มชนเขมรที่ใช้ภาษาเขมรในการดำเนินชีวิตตั้งแต่อดีตมาจนถึงปัจจุบันแล้ว ยังทำให้เข้าใจวัฒนธรรม ค่านิยมและอุดมคติของกลุ่มชนดังกล่าว เพราะความเข้าใจสภาพสังคม วัฒนธรรม ของกลุ่มชนที่มีที่มาจากต่างเชื้อชาติกันและมาอยู่รวมกันเป็นชาติไทย ย่อมทำให้ผู้ศึกษามีความ “รู้เขา” อันจะมีผลดีในหลายด้าน เช่น การศึกษา การเมืองการปกครอง ค่านิยมต่าง ๆ ฯลฯ และเป็นผลดีต่อประเทศชาติในที่สุด

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อวิเคราะห์ภาพสะท้อนของสังคมกลุ่มชนเขมรอีสานใต้ ในด้านสภาพชีวิตและความเป็นอยู่ ด้านเศรษฐกิจและอาชีพ ด้านวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี ด้านค่านิยมและความเชื่อ จากเพลงพื้นบ้าน (เจรีียง กันตรึม) ของจังหวัดสุรินทร์
2. เพื่อศึกษาการแพร่กระจายของวงเจรีียง กันตรึม ในจังหวัดสุรินทร์

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ในการศึกษาวิเคราะห์ครั้งนี้ทำให้ทราบภาพสะท้อนสังคมกลุ่มชนเขมรอีสานใต้ ในด้านสภาพชีวิตและความเป็นอยู่ ด้านเศรษฐกิจและอาชีพ ด้านวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี ด้านค่านิยมและความเชื่อ จากเพลงพื้นบ้าน (เจรีียง กันตรึม) ของจังหวัดสุรินทร์ และทราบถึงการแพร่กระจาย การได้รับความนิยมของวงเจรีียง กันตรึม ในจังหวัดสุรินทร์

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้ศึกษาได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยโดยแยกออกเป็น 2 ส่วน คือ

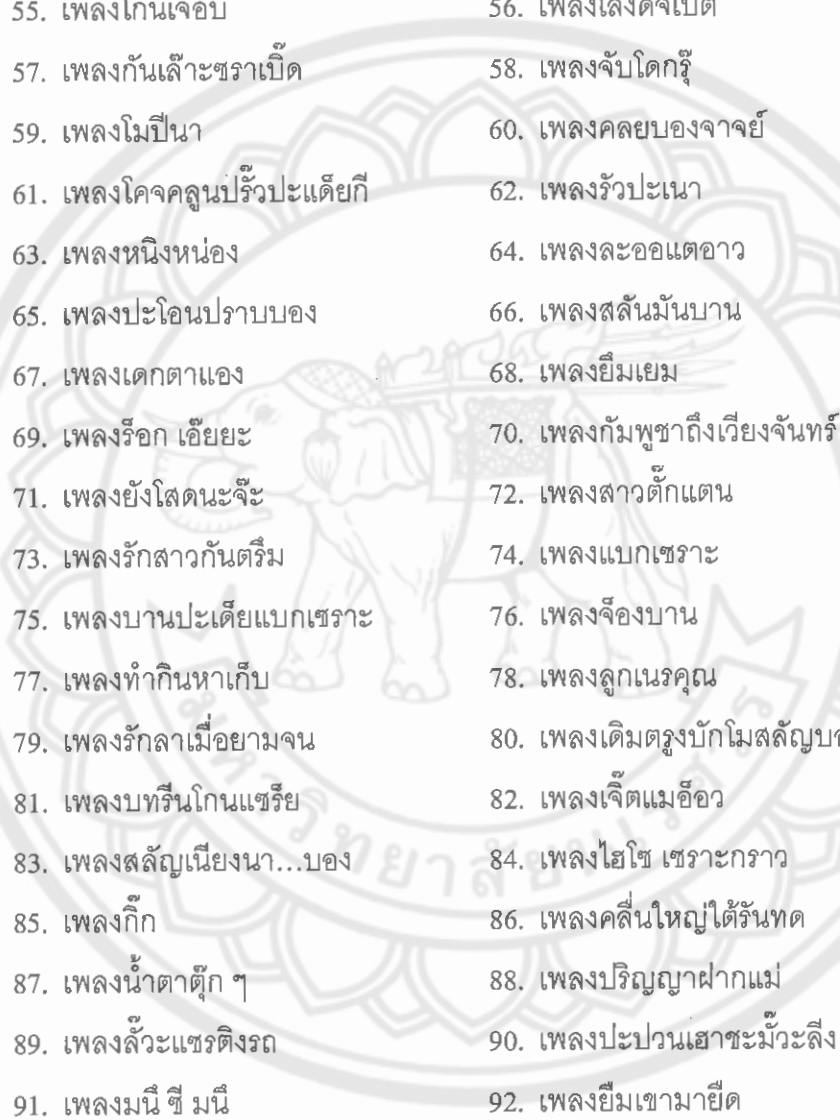
1. ขอบเขตด้านข้อมูล

การวิเคราะห์ในครั้งนี วิเคราะห์จากบทเพลงเจรีียง กันตรึม จำนวน 100 เพลง จากผู้บอกเพลงตามวงต่าง ๆ เฉพาะในจังหวัดสุรินทร์

ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล ตั้งแต่เดือน 30 พฤษภาคม 2550 ถึง 31 ธันวาคม 2550

เพลงเจริญ กัณฑ์ จำนวน 100 เพลง ได้แก่

1. เพลงเจริญนอรแก้ว
2. เพลงเจริญบึงนา
3. เพลงเจริญชันตุจ
4. เพลงเจริญตรต
5. เพลงไหว้ครุผู้มีวัด ทำนองเพลงเปลื้อง
6. เพลงผู้มีวัด ทำนองเพลงบันแซร
7. เพลงผู้มีวัด ทำนองเพลงเซียม
8. เพลงผู้มีวัด ทำนองเพลงกาปเป
9. เพลงผู้มีวัด ทำนองเพลงซาปตาน
10. เพลงกล่อมเด็กทำนองเพลงอมตุ
11. เพลงกล่อมเด็ก เพลงอาอูจ
12. เพลงกล่อมเด็ก นางเกียน ทองสวัสดิ์
13. เพลงกล่อมเด็ก นายสมบุรณ์ เพิ่มพูน
14. เพลงเจริญโดนตา
15. เพลงเจริญอดีต ปัจจุบัน
16. เพลงไหว้ครุ ทำนองซเรียดิเร
17. เพลงโหมโรง ทำนองเพลงรัมพาย
18. เพลงโหมโรง ทำนองอันซของชแนญนู
19. เพลงเบ็ดเตล็ด
20. เพลงงูตตี
21. เพลงอาไยกลาย
22. เพลงนอรแก้ว
23. เพลงคเมาแม
24. เพลงกะโน้ปติงต็อง
25. เพลงกันจัญเจ ตูจ
26. เพลงสักรวา
27. เพลงรัมเปย
28. เพลงอมตุ
29. เพลงปการันเจ
30. เพลงไหว้ครุเรือมอันเร ทำนองอาไยพิมพวง
31. เพลงประกอบเรือมอันเร จังหะกัตปกาซาปตาน
32. เพลงประกอบเรือมอันเร จังหะจั้งมูย
33. เพลงประกอบเรือมอันเร จังหะมลปโดง
34. เพลงประกอบเรือมอันเร จังหะจั้งปรี
35. เพลงเรือมกะโน้ปติงต็อง
36. เพลงเรือมอาไย
37. เพลงแซนโดนตา
38. เพลงโมเวีย โดนตา
39. เพลงสะตุยสะไตย
40. เพลงขะเมาอัยกะบัย
41. เพลงเดอ เพอะโดนตา
42. เพลงสรา
43. เพลงเสียโมโดนตา
44. เพลงความกระम्म
45. เพลงเคลียนระบือกกะจัย
46. เพลงสะอ็อบมะนายสะตายปะไต

-
47. เพลงโกนประชาทำซือด	48. เพลงบัวรั้อัปชรา
49. เพลงเรือมอันเร	50. เพลงแกล มอ
51. เพลงเรือมกันตริ่ม	52. เพลงศรีไผทสมันต์
53. เพลงมังกีวลจของได	54. เพลงเกิด อย อาเอ
55. เพลงโกนเจ็อบ	56. เพลงเลงดัจเป็ด
57. เพลงกันเล้าะชราเบ็ด	58. เพลงจับโดกวี
59. เพลงโมปีนา	60. เพลงคลยบองจัจย
61. เพลงโคจคณบรีวปะदैยกี	62. เพลงรวปะเนา
63. เพลงหนึ่งหน่อง	64. เพลงละออแตอว
65. เพลงปะโอนปราบบอง	66. เพลงสลันมันบาน
67. เพลงเดกตาแอง	68. เพลงยืมเยม
69. เพลงร็อก เขี้ยยะ	70. เพลงกัมพูชาถึงเวียงจันทร
71. เพลงยังโสณะจ๊ะ	72. เพลงสาวตักแตน
73. เพลงรักสาวกันตริ่ม	74. เพลงแบกเซราะ
75. เพลงบานปะदैยแบกเซราะ	76. เพลงจ้องบาน
77. เพลงทำกินหาเก็บ	78. เพลงลูกเนรคุณ
79. เพลงรักลาเมื่อยามจน	80. เพลงเดิมตรงบักโมสลัญบอง
81. เพลงบทรีนโกนแซรีย	82. เพลงเจ็ดแม้อ้อว
83. เพลงสลัญเนียงนา...บอง	84. เพลงไฮโซ เซราะกราว
85. เพลงก๊ก	86. เพลงคลื่นใหญ่ได้รันท
87. เพลงน้ำตาตุ๊ก ๆ	88. เพลงปริญญาฝากแม่
89. เพลงลี้วะแซรติงรถ	90. เพลงปะปวนเฮาชะมี้ะลิ่ง
91. เพลงมนี้ ซี้ มนี้	92. เพลงยืมเขามายึด
93. เพลงเจ็ดเอ้ยเจ็ด	94. เพลงเสียวไว้ว
95. เพลงไ้อ้นุ่มกอสร้าง	96. เพลงทานอเนียงนอ
97. เพลงเขมรอกหัก	98. เพลงกลองยาวคงคย
99. เพลงวอนวัยรุ่น	100. เพลงรักมีพิษ

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ผู้ศึกษาได้กำหนดประเด็นในการศึกษาวิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมกลุ่มชนเขมรอีสานใต้ ในด้านสภาพชีวิตและความเป็นอยู่ ด้านเศรษฐกิจและอาชีพ ด้านวัฒนธรรมขนบธรรมเนียม ประเพณี ด้านค่านิยมและความเชื่อ จากเพลงพื้นบ้าน (เจรียง กันตริ้ม) ของจังหวัดสุรินทร์ และ เพื่อศึกษาการแพร่กระจายของวงเจรียง กันตริ้ม ในจังหวัดสุรินทร์

นิยามศัพท์เฉพาะ

ภาพสะท้อนสังคม หมายถึง ภาพของสังคมในด้านต่าง ๆ อันเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นในวิถีชีวิตของผู้คนซึ่งปรากฏในเพลงพื้นบ้าน (เจรียง กันตริ้ม) ของจังหวัดสุรินทร์

การแพร่กระจาย หมายถึง ความนิยมและความแพร่หลายของวงเจรียง กันตริ้ม ในจังหวัดสุรินทร์

ชาวเขมร, ชาวเขมรอีสานใต้ หมายถึง ชาวไทยเชื้อสายเขมรที่อาศัยในเขตจังหวัดสุรินทร์ จังหวัดบุรีรัมย์ และจังหวัดศรีสะเกษ ที่ใช้ภาษาเขมรในชีวิตประจำวัน

เจรียง หมายถึง เพลงที่ขับร้องด้วยภาษาเขมรเป็นทำนองเสนาะ มีดนตรีประกอบหรือไม่ก็ได้

เจรียง หรือจำเจรียง ซึ่งเป็นคำภาษาเขมรแปลว่า ร้อง เป็นการขับร้องเป็นทำนองเสนาะด้วยภาษาเขมร ใช้ในการเล่าเรื่องโบราณวัฒนธรรมความเป็นอยู่และประเพณี หรือเล่านิทานเป็นการสั่งสอนให้คนทำความดี ลักษณะของเจรียงจึงคล้ายกับหมอลำและเพลงโคราช ดนตรีที่ใช้ประกอบคือ แคน การแสดงประกอบด้วยผู้ร้องฝ่ายชาย 1 คน และฝ่ายหญิง 1 คน คนเป่าแคนอีก 1 คน การแสดงอย่างเดียวกันนี้ในประเทศกัมพูชาเรียกว่า "โอะกัญโตล"

การเจรียงจะเริ่มต้นด้วยบทไหว้ครู เป็นการรำลึกถึงคุณพระศรีรัตนตรัย สิ่งศักดิ์สิทธิ์ พระคุณบิดามารดา ครูบาอาจารย์ แล้วเริ่มบทปฏิสันถารกับผู้ฟังบอกเล่าถึงความสำคัญของการแสดงว่างานนั้น ๆ มีการบำเพ็ญกุศลอะไร บางครั้งก็ยกนิทานประกอบ การเจรียงอาจจะเจรียงเป็นกระทู้ถามตอบ ในช่วงหลัง ๆ จะเพิ่มความสนุกสนานโดยใช้บทหยอกล้อกระทบทกระเทียบในลักษณะตลกคคะนอง การเจรียงแบ่งออกได้หลายแบบ เช่น

1. **เจรียงชั้นตุจ** เป็นการร้องเล่นในเทศกาลต่าง ๆ โดยชายหนุ่มจะหา คันเบ็ดมาหนึ่งคัน แล้วใช้ขนมต้มหรือผลไม้ผูกไว้ที่เชือกเบ็ด แล้วนำเบ็ดไปหย่อนล่อหญิงสาวถ้าหญิงสาวผู้ได้รับเหยื่อก็แสดงว่ารัก

2. **เจรียงกันตรอบกัย** (เพลงปรบไก) เป็นการเล่นเจรียงคนเดียว ไม่มี

ดนตรีเป็นแบบแผน ส่วนใหญ่ใช้วิธีตีบมือหรือตีซอเป็นการเจี๊ยงแบบตลก

3. **เจี๊ยงตรัว** เป็นการขับร้องเดี่ยวเป็นนิทาน ประกอบซอ คล้ายการลำพืน ของชาวอีสานเหนือ ผู้ขับร้องจะสี่ซอไปด้วย
4. **เจี๊ยงจเปย** เป็นการขับร้องเดี่ยวเป็นนิทาน ประกอบพิณ กระจับปี่ มีผู้เล่นคนเดียวเป็นผู้ขับร้องและตีจเปย
5. **เจี๊ยงจรวง** แปลว่าขับร้องโดยปี่จรวงเป่าประกอบ เป็นการขับร้องได้ถากกันเป็นเรื่องตำนาน สุภาชิตต่าง ๆ เดิมใช้ปี่จรวงประกอบแต่ปัจจุบันใช้ซอแทน
6. **เจี๊ยงนอรแก้ว** มีผู้แสดงประกอบด้วยชาย 2 คน หญิง 2 คน เป็นการเล่นได้ต่อระหว่างชายหญิง โดยแต่ละฝ่ายจะมีพ่อเพลงและแม่เพลงร้องนำและมีลูกคู่ร้องตาม ต่อจากนั้น ชาย-หญิง แต่ละฝ่ายจึงร้องโต้ตอบกันเป็นคู่ ๆ โดยไม่มีเครื่องดนตรีประกอบ
7. **เจี๊ยงบึงนา** เป็นการขับร้องคล้ายกับเจี๊ยงนอรแก้ว แต่มีจังหวะเร็วกว่า มีผู้แสดงประกอบด้วยชาย 1 คน หญิง 1 คน กลองโทน 1 คน ขับร้องโดยบรรยายเรื่องราวตามต้องการ
8. **เจี๊ยงเบริน** เป็นการร้องเพลงคลอกับแคนแบบร้องคู่ชาย-หญิง คล้าย "หมอลำกลอน" ของชาวอีสานเป็นทำนองขับลำนำเรื่องราวหรือโต้ตอบซักถามนิทานชาดก
9. **เจี๊ยงตรต** เป็นการร้องรำเป็นกลุ่มในวันขึ้นปีใหม่ (13 เมษายน) โดยมีพ่อเพลงร้องนำแล้วลูกคู่ก็ร้องตาม หรือร้องรับเดินทางเป็นคณะไปร้องอวยพรตามบ้านต่าง ๆ เมื่ออวยพรเสร็จ ก็จะขอบริจาคเงินเพื่อไปทำสาธารณะประโยชน์ต่าง ๆ ลักษณะการร้องรำอันนี้ คล้ายกับการเซ็งบั้งไฟของชาวอีสานเหนือ
10. **เจี๊ยงไปยออ** เป็นการขับร้องโต้ตอบระหว่าง ชาย หญิง เกี้ยวพาราสี ซึ่งฝ่ายชายต้องการให้ฝ่ายหญิงรับรักตน ฝ่ายชายนั้นจะต้องมีชั้นเชิงมีปฏิภาณไหวพริบและคารมคมคายเป็นอย่างมาก มีเครื่องดนตรี ปี่อ้อ เป่าประกอบ

กันตรึม หมายถึง เพลงที่ขับร้องด้วยภาษาเขมรเป็นทำนองต่าง ๆ ประกอบดนตรี

กันตรึม เป็นเพลงพื้นบ้านของกลุ่มชาวเขมรอีสานใต้ กันตรึมหรือโຈະกันตรึม ยังเป็นที่นิยมและมีบทบาทสำคัญตั้งแต่โบราณจนถึงปัจจุบันสำหรับชาวเขมรอีสานใต้ เช่นเดียวกับหมอลำของชาวอีสานเหนือ ประวัติของการเล่นกันตรึมนี้ไม่มีผู้ทราบที่มาอย่างแน่นอน แต่เชื่อว่าการเล่นกันตรึมนี้ได้รับการถ่ายทอดมาจากขอม วงกันตรึมยังใช้แสดงในงานต่าง ๆ เสมอ เช่น งานบวช งานแต่งงาน งานศพหรืองานพิธีกรรมอื่น ๆ แต่จังหวะลีลาในการแสดงจะแตกต่างกัน

ออกไปตามพิธีของแต่ละงาน โดยเฉพาะเครื่องดนตรีประกอบการแสดงกันตรึมก็จะแตกต่างกัน เช่น การแสดงในงานศพจะใช้ปี่อ้อมาบรรเลง แต่ถ้าเป็นงานแต่งงานก็จะใช้ปี่เตี๋ยงหรือปี่เถื่อนแทนปี่อ้อ แต่จะต้องมีกลองกันตรึมหรือสก็วล์ใช้ดีให้จังหวะเสมอ ส่วนเนื้อร้องก็เปลี่ยนไปให้เหมาะสมกับแต่ละงาน บทเพลงและทำนองเพลงกันตรึมมีหลากหลาย สามารถแบ่งออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. บทเพลงชั้นสูงหรือเพลงครู เป็นเพลงที่ถือว่ามีคุณค่าดีสิทธิ์ มักจะนำมาบรรเลงก่อนเพลงอื่น ๆ ส่วนมากมีท่วงทำนองซ้ำ
2. บทเพลงสำหรับขบวนแห่ ใช้บรรเลงในขบวนแห่ต่าง ๆ มีท่วงทำนองสนุกสนาน และใช้บรรเลงประกอบการขับร้องและการฟ้อนรำ
3. บทเพลงเบ็ดเตล็ด เป็นบทเพลงที่มีท่วงทำนองลีลารวดเร็วสนุกสนาน มักจะใช้บรรเลงบนเวที

ข้อตกลงเบื้องต้น

ในการศึกษาวิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมกลุ่มชนเขมรอีสานใต้ ในด้านสภาพชีวิตและความเป็นอยู่ ด้านเศรษฐกิจและอาชีพ ด้านวัฒนธรรมขนบธรรมเนียม ประเพณี ด้านค่านิยมและความเชื่อ จากเพลงพื้นบ้าน (เจี๋ยง กันตรึม) ในจังหวัดสุรินทร์ โดยจะรวบรวมจากเพลงพื้นบ้าน (เจี๋ยง กันตรึม) ในจังหวัดสุรินทร์ จำนวน 100 บทเพลง